

Team PHneutraal

Interactieve theater trainingen voor de onderwijsdriehoek: leerlingen /schoolteams /ouders

De theaterworkshop In de roos?! (duur: 1 lesuur)

Klaar voor theater? Voorbereiding op de theaterworkshop!

- ✓ Je mobiele telefoon zet je uit tijdens de voorstelling
- ✓ Je bent stil tijdens de scènes en mag na afloop reageren
- ✓ Je mag tussendoor niet eten/drinken of naar het toilet

Klaar in de klas? Een goede voorbereiding is het halve werk!

Een open houding van de mentor bevordert een fijne sfeer en betrokkenheid van de klas. Zo kunt u het thema bespreken via deze lesbrief, die u vooraf of achteraf kunt gebruiken

Kom maar op? Een open communicatie vanuit hoofd en hart!

Leg je verwachtingen uit. Leerlingen tonen respect door elkaar uit te laten praten. We hoeven het niet eens te zijn, maar we tonen respect voor elkaars mening en gevoelens.

Samen leren? Wat je met plezier leert, vergeet je nooit meer!

Wat speelt er in deze klas? U kunt uit de lesbrief het materiaal kiezen, dat u goed vindt passen.

De lesbrief: Gedrag kun je kiezen

Het doel van de lesbrief is om leerlingen te stimuleren in hun persoonlijke- en sociale vorming.

Deze lesbrief bevat 6 pagina's:

- ✓ De roos van Leary
- ✓ Aanspreekmodel
- ✓ Les Communicatie (1 uur)
- ✓ Les Communicatie extra
- ✓ Morele dilemma's

Thema: Communicatie

Les opbouw:

- ✓ Individuele start: 10 minuten
- ✓ Duo's: 10 minuten
- ✓ Groepjes: 15 minuten
- ✓ Reflectie klas: 15 minuten

Na deze les(sen):

- ✓ Weet jij dat er verschillende soorten gedrag zijn en dat jij je gedrag bewust kunt kiezen
- ✓ Weet jij dat elk gedrag dat jij vertoont een reactie bij een ander oproept: actie=reactie
- ✓ Weet jij verschillende modellen en gesprekstechnieken om goed te communiceren

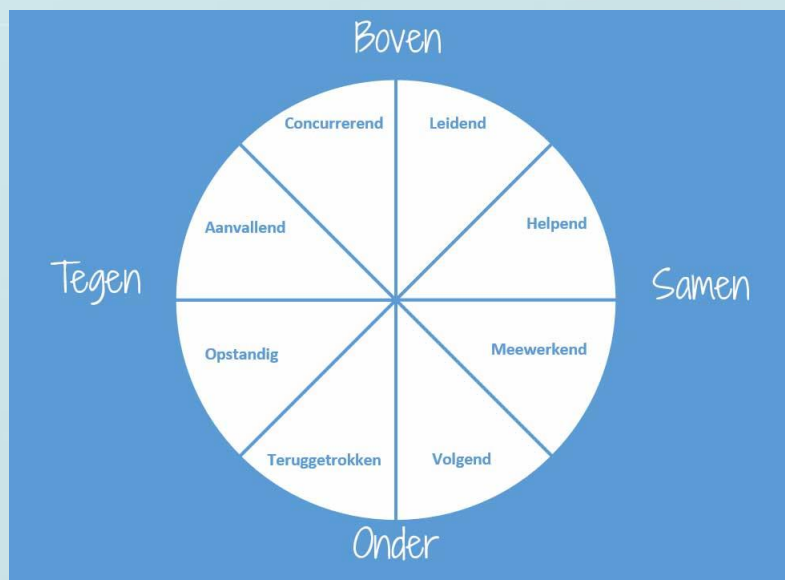
De roos van Leary: Gedrag

Hoe reageer jij op (onverwachte) gebeurtenissen?
Hoe gaan wij met elkaar om?

Zoveel mensen, zoveel invalshoeken, dagelijks strooien wij onze meningen rond. Wij leven gelukkig in een vrij land waar iedereen mag zeggen wat hij of zij denkt. Het gaat er vaak niet alleen om *wat* je zegt, maar ook *hoe* je iets zegt. Je woordkeuze en je toon zijn belangrijk en ondersteunend daarbij. Dus het is goed om je eigen gedrag en je taalgebruik eens te onderzoeken.

Bij elke gebeurtenis kun jij zelf je gedrag bepalen. Je kunt je (steeds) laten uitlokken door anderen of zelf in controle blijven. Kies je voor samenwerking of voor tegenwerking? Wat is het effect van je gedrag op anderen? Positief of negatief? Waar kies jij voor?

“Gedrag roept gedrag op” is het uitgangspunt van **de Roos van Leary** (communicatiemodel). Dit model geeft inzicht in jouw eigen gedrag en wat het gedrag van anderen met jou doet.

- ✓ **Tegen gedrag roept tegen gedrag op** en **samen gedrag roept samen gedrag op**.
Wat doet het met jou als een politieagent kortaf doet of een docent die je woedend een rode kaart geeft? Wat doet het met jou als een politieagent respectvol uitlegt, waarom je een bon krijgt of een docent, die helder uitlegt, waarom hij jou eruit heeft gestuurd?
- ✓ **Boven gedrag roept onder gedrag op** en **boven gedrag roept onder gedrag op**.
Wie neemt het initiatief in het gesprek? Bijvoorbeeld: De pauze is precies tussen het 1e en het 2^e uur in. Wanneer willen jullie het liefste pauze houden in dit blokkuur?

Als je iemand wilt aanspreken op zijn of haar gedrag, is het handig om eerst **neutraal** (stap 1) te beginnen met de waarneming. Over feiten valt namelijk niet te discussiëren. Een feit is objectief (*dit is een groene tafel*) en een mening is subjectief (*dit is een lelijke tafel*). Daarna kies je voor **volgend** gedrag (stap 2) met een verzoekende vraag. Vervolgens kies je voor **leidend** gedrag (stap 3) door een grens te stellen. Je eindigt tot slot **leidend** (stap 4) met een keuzemoment.

Aanspreek model docent

Er zijn twee leerlingen door je uitleg van de lesstof heen aan het praten en het stoort jouw les.

- ✓ **Stap 1: Benoem de feiten, het gedrag dat je ziet/ hoort. (Stel je eerst neutraal op).**
Dus: *"Jullie zitten met elkaar te praten, terwijl ik iets aan het uitleggen ben."*
- ✓ **Stap 2: Doe een verzoek in de vorm van een vraag. (Stel je nu volgend op).**
Dus: *"Zouden jullie even je mond willen houden?"*
- ✓ **Stap 3: Stel de personen een duidelijke grens. (Stel je vervolgens leidend op).**
Dus: *"Ik wil graag dat jullie stoppen met erdoorheen praten"*
- ✓ **Stap 4: Geef iemand de keuze met een "of/of". (Stel je tot slot leidend op).**
Dus: *"OF jullie kletsen samen verder en dan stuur ik jullie allebei de klas uit, OF jullie stoppen nu met praten en doen gewoon mee met de les. Aan jullie de keuze"*

Aanspreek model leerling

Een klasgenoot heeft zojuist jouw petje afgepakt en jij wil je pet graag terug hebben.

- ✓ **Stap 1: Benoem de feiten, het gedrag dat je ziet/ hoort. (Stel je eerst neutraal op).**
Dus: *"Jij pakt mijn petje af"*
- ✓ **Stap 2: Doe een verzoek in de vorm van een vraag. (Stel je nu volgend op).**
Dus: *"Zou je mijn petje terug willen geven?"*
- ✓ **Stap 3: Stel de persoon een duidelijke grens. (Stel je vervolgens leidend op).**
Dus: *"Ik wil graag mijn petje terug"*
- ✓ **Stap 4: Geef iemand de keuze met een "of/of". (Stel je tot slot leidend op).**
  - Dus: *"OF je houdt mijn petje bij je en dan haal ik de conciërge erbij, OF je geeft het petje nu gewoon terug aan mij. Aan jou de keuze"*

Les Communicatie (1 uur)

Hoor je me of luister je ook? Hoe communiceren wij?

a. Individuele start:	10 minuten	c. Overleg groepjes:	15 minuten
b. In duo's werken:	10 minuten	d. Reflectie met klas:	15 minuten
Benodigheden:	Morele dilemma's		

a. Individueel (10 minuten): Deze vragen beantwoord jij voor jezelf (*in stilte*).

Voel jij je gezien en gehoord in de klas?	
Hoe ervaar jij de communicatie in de klas?	
Wordt er veel gereageerd op elkaar?	
Wie is er verantwoordelijk voor de sfeer?	

b. Duo's (10 minuten): Deze oefening voer jij uit met je klasgenoot (*zacht praten*).

<p>GOED LUISTEREN MET LSD LSD: Luisteren Samenvatten Doorvragen</p> <p>A vertelt in 1 minuut een verhaal over hoe zijn of haar weekend was. B. zwijgt, luistert heel goed en vat het totaal samen.</p> <p>B. vraagt of dit klopt en stelt vervolgens nog extra vragen.</p> <p>Dan gaan rol A en B wisselen.</p> <p>Extra: Gebruik tekst uit een boek</p>		<p>COMMUNICEREN LSD LSD: Luisteren Samenvatten Doorvragen</p> <p>A interviewt B over zijn/haar familie, hobby's, muziek, lievelingseten, dromen.</p> <p>A presenteert als een journalist wie B is. Check wel of alle informatie in de presentatie zit.</p> <p>Dan gaan rol A en B wisselen.</p> <p>Extra: Presenteer als vlogger</p>
---	---	---

c. Groepjes (15 minuten): Deze dilemma's bespreek je in groepjes van 4 leerlingen (*hardop praten*).
Nodig: werkblad [Morele dilemma's](#)

d. Reflectie klas (15 minuten): Bespreking met de hele klas.

- Hoe ging het luisteren met LSD? Hoe ging het bij de Morele dilemma's?
  - Hoe goed luistert deze klas in het algemeen naar elkaar?
  - Hoe goed gaat de communicatie van deze klas met docenten?
  - Benoem de theorie Roos van Leary en het aanspreekmodel
- ✓ TOPS: Wat gaat er nu al goed bij de communicatie in onze klas?
- ✓ TIPS: Wat zou er nog beter kunnen bij de communicatie in onze klas?

Les Communicatie extra

Communicatie is informatie-uitwisseling. Bij communicatie is er sprake van een zender, een boodschap met informatie en een ontvanger. Check altijd of de boodschap over is gekomen. Je kunt kiezen uit verschillende opdrachten rondom het thema Communicatie.

Meervoudige Intelligentie

Howard Gardner is een psycholoog van de Harvard-universiteit en is vooral bekend om zijn theorie van de Meervoudige Intelligenties. Gardner gaat uit van acht verschillende vormen van intelligenties, die je allemaal kunt (door)ontwikkelen.

"Het gaat er niet om hoe **slim** je bent maar **hoe** je slim bent". Howard Gardner

8 intelligenties	De producten die je kunt maken
woordslim	een verhaal/gedicht, een rebus, een alfabet, een brief, een debat
rekenlim	een puzzel, schema, een mind map, een grafiek, een enquête
beeldlim	een collage/ poster, een kijkdoos, een fotoverhaal/strip, cartoons
muziekslim	een lied, een rap, een ritme, een videoclip, een groepsschilderij
natuurslim	een natuurmaquette, plantenlogboek, dierenkwartet, een recept
beweging slim	een spel, een scene/ dans, een stop-motion film, een bouwwerk
zelfslim	een vlog, een logboek, een ode, een moodboard, een actieplan
mensenslim	een interview, een ode, een postbus 51 film, een coaching traject

De intelligentie	De werk opdracht
Woordslim Product: Een ode	Bedenk wie jouw idool is, jouw held, en waarom hij/zij jou inspireert. Schrijf een persoonlijke ode aan persoon waarin jij je bewondering uit. Verwerk er in wat je één dag met die persoon zou willen doen.
Rekenlim Product: Enquête	Maak een enquête over de communicatie op je school. Bedenk 10 goede vragen. Werk dit uit tot een onderzoek en voer het uit. Geef de uitkomst weer in een tabel en overzicht.
Beeldlim Product: Poster	Maak een poster met 10 regels over omgangsvormen op school. Gebruik foto's/beeld en een slogan. Verzin evt. een leuke school actie (wedstrijd) met een kleine beloning en voer het uit.
Muziekslim Product: Videoclip	Maak een videoclip van de klas. Hoe zou jij de sfeer communiceren? Gebruik beelden, teksten, ritmes en geluiden. Maak er een flitsende videoclip van 3 minuten van en laat het aan de klas/school zien.
Natuurslim Product: Kwartet	Verdeel de klas. ROOD: Iedereen, die sport. GEEL: Iedereen, die fotografeert. GROEN: Iedereen, die mensenkennis heeft. BLAUW: Iedereen, die muziek maakt. Zoek 10 overeenkomsten in je team.
Beweging slim Product: Talkshow	Er zitten 5 lln. voor de klas (die om de beurt antwoorden) en er staat een presentator) die de "Waar ben je trots op talkshow?" presenteert. 3 rondes. 1. Liefelingseten 2 Grote droom 3. Waar ben je trots op?
Zelfslim Product: Een vlog	Maak een vlog van een reguliere schooldag. Film op tenminste vijf verschillende locaties op school en vertel wat jij daar zoal doet. Na afloop presenteert iedereen zijn vlog voor de hele klas.
Mensenslim Product Powerpoint	Maak een top 10 omgangsvormen en omgangsnormen op sociale media. Wat zou jij de kinderen uit groep 7/8 duidelijk willen maken? Maak een power point presentatie. Voer het uit in de buurt.

Morele dilemma's: Wat zou jij doen?

Bespreek het dilemma. Wat denk jij? Wat voel je? Wat doe jij?

Eerlijk zijn of liegen?

Een vriendin vraagt hoe je haar nieuwe kapsel en kleding vindt, maar je vindt het absoluut niet mooi. Wat doe je?

Vrede of confrontatie?

Je hebt samengewerkt aan een lesproject, maar bij de presentatie doet je klasgenoot alsof hij/zij alles heeft gedaan. Wat doe je?

Loyaliteit of eerlijkheid?

De hele klas moet nablijven omdat er een telefoon is gestolen. Jij weet wie het heeft gedaan: je vriend. Wat doe je?

Toegeven of grens aangeven?

Je hebt urenlang aan je wiskunde huiswerk gezeten en nu wil een klasgenoot het even snel van je overschrijven. Wat doe je?

Eerlijk zijn of leugentje om bestwil?

Je hebt stiekem alcohol gedronken en voelt je misselijk en duizelig. Je moeder vraagt je bezorgd wat er is. Wat doe je?

Gokje wagen of op safe spelen?

Een familielid vraagt jou om 100 euro te investeren in iets nieuws dat je niet kent. Je geld wordt meer waard. Wat doe je?

Snitchen of niet?

In de pauze zie je, dat de verkering van je vriend(in) met een ander staat te flirten en bijna zoent zelfs. Wat doe je?

Er bij horen of voor jezelf opkomen?

Je vrienden vragen of je mee komt roken in de pauze. Je wilt geen sigaret roken, maar je wilt er wel bij staan. Wat doe je?

Vertrouwen houden of schaden?

Je hebt een groot geheim verteld aan een vriendin en het blijkt dat zij dit heeft doorverteld aan iedereen. Wat doe je?

Zwijgen of je gevoelens uiten?

Iemand uit je klas maakt ongevraagd een foto of filmpje van jou en plaatst dit direct op de sociale media. Wat doe je?